

Asia: VN/17575/2021

Luonnos hallituksen esityksestä SORA-säännösten muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne muutosehdotuksista alla olevaan tekstikenttään

SAMOK pitää SORA-lainsäädännön uudistamista pääasiallisesti hyvänä ja tehtyjä muutoksia perusteltuina. Esitetyt muutokset selkeyttävät ja täydentävät voimassa olevaa sääntelyä, joka tällä hetkellä on osin epäselvä ja tulkinnanvarainen. Lisäksi esitetyt muutokset pääosin parantavat opiskelijan oikeusturvaa. SAMOK muistuttaa, että SORA-lainsäädäntö on ongelmallinen joidenkin sellaisten opiskelijoiden kouluttautumisoikeuden kannalta, joilla on jokin fyysinen tai psyykinen rajoite. SAMOK haluaa myös muistuttaa, että keskeistä on pyrkiä ennaltaehkäisemään tilanteita, joissa opiskelija ajautuu SORA-lainsäädäntöä vaativiin olosuhteisiin. Tämä vaatii riittävästi resursoitua opiskeluhuoltoa ja tarvittavien tukitoimien oikea-aikaista tarjoamista opiskelijalle.

Tiedonsaantivelvoite ja tietojensaantioikeus vireille tulevasta SORA-prosessista

SAMOK näkee opiskelijan oikeusturvan kannalta keskeisenä parannuksena tiedonsaantioikeuksien täsmennyksiä. Koulutuksen järjestäjällä ei olisi jatkossa tiedonsaantioikeutta opiskeluoikeuden peruuttamisesta silloin, kun opiskeluoikeus on myöhemmin palautettu. Sen sijaan SAMOK näkee edelleen ongelmallisena sen, että hakijalla on tiedonantovelvoite ja koulutuksen järjestäjällä tai korkeakoululla tiedonsaantioikeus vireille tulleesta SORA-tutkinnasta. On opiskelijan perusoikeuksien kannalta ongelmallista, että asia josta ei ole päätöstä voi vaikuttaa tämän oikeuteen kouluttautua. Tiedonantovelvollisuus koskee vain alle 2 vuotta vanhoja SORA-prosesseja ja vain tapauksia, joissa opiskeluoikeus on peruutettu tai prosessi on kesken. Opiskelijan oikeusturvan toteutumiseen vaikuttaa siis SORA-prosessin etenemisnopeus kahden vuoden ajan. SAMOK taas pitää opiskelijan oikeusturvan kannalta myönteisenä sitä, että SORA-tutkinnan vireilletulo määritellään nykyistä tarkemmin.

Opiskeluoikeuden peruuttaminen

SAMOK pitää kannatettavana ehdotusta, jonka mukaan koulutuksen järjestäjän ja korkeakoulun olisi opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan päätöksen jälkeen ohjattava opiskelijaa hakeutumaan muuhun koulutukseen tai tarvittaessa muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin. Tähän asti säännös on ohjannut korkeakoulujen käytäntöjä siten, että peruuttamispäätös ja opiskelijan siirtäminen on nähty toistensa vaihtoehtoiksi. Muutos siis parantaa opiskelijan asemaa. Onnistuneen jälkiohjauksen toimeenpano on kuitenkin toteuttava laadukkaasti monialaisessa yhteistyössä opiskelijahuollon ja muiden tarvittavien tukipalvelujen kanssa. On myös opiskelijan kannalta tarkoituksenmukaista, että korkeakoulujen mahdollisuus siirtää opiskelija tämän suostumuksella toiseen koulutukseen säilyy ja samalla varmistetaan, että opiskelija saa valituskelpoisen päätöksen opiskeluoikeuden peruuttamista koskevassa asiassa.

Osallistumisoikeuden epääminen ja opiskeluoikeuden pidättäminen

Vaikkakin koulutukseen osallistumisoikeuden epäämistä ja opiskeluoikeuden pidättämistä huumausainetestaukseen liittyen sekä niihin liittyvää päätöksentekoa koskevat säädösehdotukset ovat SAMOKin käsityksen mukaan nykytilaan nähden selkeyttäviä, voi jatkossakin olla epäselvää millä kriteereillä opiskelija voidaan määrätä huumausainetesteihin. SORA-hankkeen selvityksen yhteydessä selvisi, että oppilaitokset ovat pyytäneet testauksia virheellisin perustein, eivätkä lain edellytykset testin pyytämiseen ole aina täyttyneet. Tämä tulee huomioida viimeistään uuden SORA-lainsäädännön toimeenpanon ohjeistuksissa.

Opiskelijan oikeusturvalautakunnan lakkauttaminen

SAMOK suhtautuu ristiriitaisesti opiskelijan oikeusturvalautakunnan lakkauttamiseen ja SORA-päätösten muutoksenhaun siirtämiseen hallinto-oikeuteen. Oikeusturvalautakunnalle ei ole muodostunut riittävää rutiiniosaamista ja ennakkotapauksia vähäisten käsittelymäärien takia. Näin ollen se ei ole pystynyt toteuttamaan tehtävänsä siinä laajuudessa, jota sille alunperin annettiin. Vaikkakin opiskelijan kannalta olisi arvokasta, että toimielimessä joka käsittelee tämän valitusasiaa on opiskelijoiden edustaja, on oikeusturvalautakunnassa niin suuri määrä eri tahojen maallikkojäseniä, että kokonaisuhyöty opiskelija oikeusturvan toteutumisen kannalta jää epäselväksi. Hallinto-oikeus todennäköisesti takaa opiskelijan oikeusturvan riittävän laadukkaasti, joskin hallinto-oikeuksien käsittelyajat herättävät SAMOKin huolta. Opiskelijan SORA-muutoksenhaun on jatkossakin oltava maksutonta.

Voitte arvioida muutosehdotusten vaikutuksia alla olevaan tekstikenttään

-

Hallia Antti
Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry.